

Erindringer fra Tjæreby. – skrevet 9.11.1988 af Karen Margrethe Rasmussen

Karen Margrethe er født 12. oktober 1923 i Tjæreby som datter af parcellist i Tjæreby Rasmus Rasmussen (f.26.5.1881) og hustru Thyra Marie f. Hansen (f. 9.10.1889). Forældrene er viet i Horbelev 10.9.1921

Tjæreby er kun en lille landsby, og min barndom havde de fleste huse og gårde bindingsværk og stråtag.

Jeg blev født i 1923 på et parcelliststed, som lå midt byen. Far, som hed Rasmus Rasmussen, var født i Karleby men flyttede som dreng med sine forældre til Tjæreby, hvor de købte et gammelt hus af Gertrud Jakobsen, (Jerdre Jakobs), som vist kom på aftægt hos dem. Jerdres mand Lars Jakobsen døde 1890, så det har nok været omkring det tidspunkt huset blev købt. Bedstefar hed John Rasmussen og var tækkemand, bedstemor hed Johanne, men hun blev altid kaldt Hanne Johns.

Far var enebarn men voksede op sammen med sin kusine, som hed Petra. Petras mor, som var alene, døde af tuberkulose et par år efter Petras fødsel. Petra blev gift med Karl Ibsen i Sillestrup.

I 1908 købte bedstefar ti tdr land fra Schutts gård og blev parcellist, og da han døde i 1918, overtog far stedet og fik bedstemor på aftægt.

Far var dengang gift med Rasmine, og de havde fire børn, Mary, Erna, Ejner og Hans. Rasmine døde af den spanske syge Juleaften 1918.

I 1921 døde bedstemor og far blev gift med mor, som hed Thyra Hansen og var født i Højet, hvor hendes far var smed.

Så kom der tre børn til, Ellen, Karen Margrethe og Gudrun. (Gutte) Jeg er den mellemste af de tre.

Nabo til os var Chr Olsens gård. Hans kone hed Kristine og var fra Krag's gård Tjæreby.

De havde to børn, som næsten var på alder med os, de hed Jørgen og Bodil, og vi kom meget ind hos dem, og så smuttede vi altid bag om vores hønsegård og gennem en låge ind til deres have.

De havde deres bedstefar boende hos sig, han hed Hans Jørgen Olsen. Deres bedstemor hed Boel Olsen, men hun var død, før jeg kan huske. Jeg tror nok, at det var hendes gård, som Hans Jørgen Olsen giftede sig ind på, og at han havde været smed, i hvertfald hørte der en smedie til gården.

Hans Jørgen Olsen døde kort før Bodils konfirmation, og ikke så længe efter solgte de gården og købte et hus ved Væggerløse station, og Chr Olsen blev panteføged.

De solgte til Martha og Ove Jørgensen, som fik tre børn, Elly, Kaj og Ulla. Både Martha og Ove Jørgensen er døde nu, men deres søn driver gården.

I et lille gammelt hus ved siden af Chr Olsens boede i min tidligste barndom en mand og kone, som hed Hans og Berde. De havde et meget stort træ i deres have, og jeg kan tydeligt huske, at det var blæst om i en orkan.

De solgte huset til Emma og Johannes Hertz, som havde flere børn, hvoraf nogle var konfirmerede, da de kom. Dem jeg husker bedst, er Knud, Else, Karen og Anna. Hertz var portør på sygehuset i Nykøbing. Derefter var der en lille landejendom, hvor al jorden lå ude på Tjæreby Tang, så det var meget besværligt, og jorden var vist heller ikke særlig god. Der

boede Emma og Thorvald Skytte, som havde fire børn på alder med os, så dem legede vi også meget med. De hed Egon, Erna, Ester og Erik.

Jorden gav vist ikke så meget, så de kunne blive ved stedet, så de solgte og flyttede hen i rytterens hus, som lå lige over for vores. Senere boede Marie og Eduard Pedersen i huset, men da var jorden vist solgt fra. Edvard var murer, og de blev næsten altid kaldt, murer Edvard og murer Marie. De havde fem drenge, som hed Frode, Ingvar, Holger, John og Louis.

Deres nabo var bager Hansen, som boede i et lille hus lige op til gadekæret, hans kone hed Grethe, og hun gik ud som kogekone.

Bager Hansen var fra København, hvad man tydeligt kunne høre på hans sprog, og så var han koparret ansigtet.

Bager Hansen blev også kaldt "Mælkebageren", for han var ikke bager mere men kørte rundt og solgte mælk ved dørene, vist tit med en brandert på, men det gik jo godt alligevel.

De havde seks børn, Ove, Nikolaj, se, Børge, Erna og Poul. På modsatte side af vejen ligger Krogs gård, hvor Johannes Krog og hans kone Berta boede med deres fem børn, Kirsten, Jenny, Jørgen, Anny og Ernst. Deres bedsteforældre boede hos dem, de hed Kesten og Jørgen Krog, og den gamle Jørgen Krog var vist lidt gnaven, vi var i hvert fald lidt bange for ham, når vi kom for at lege hos dem, Jørgen Krog overtog gården efter sin far.

Meget tæt på Krogs ligger Peter Jørgensens gård, og de havde to piger med stor aldersforskel, de hed Asta og Gutte.

Peter Jørgensen havde bil, og så vidt jeg husker, var der kun tre biler i Tjæreby dengang. For enden af Tjæreby gade ligger også en gård, der boede Martha og Ejner Dalby, som havde fire børn, Hans, Ruth, Bent og Svend, De var tilflyttere og stammede fra Møn. Op til deres have boede Sørenns Anna og Peder i et meget lille gammelt hus. Det var et ugift søskendepar, og Peder havde ligfald, som vi kaldte det dengang, og han var også på anden måde lidt underlig. Deres far hed Søren Jørgensen og var bror til min bedstemor og deres mor var søster til Kesten Krog, så de var fætter og kusine både til far, Johannes Krog og Kristina Olsen.

De havde en ged, som stod på græs ved vejkanten, og det var ikke så almindeligt dengang.

Når vi drejede om gadekæret af Idestrup til, kom vi til et nyere hus, hvor det boede en tømrer, som jeg ikke husker noget om, men senere boede der en arbejdsmand, som hed Jens Rasmussen, jeg ved ikke om han var fra Viborg, men han blev kaldt "Viborg Jens". Hans kone var ikke rask, og hun kunne næsten ikke snakke, så man kunne forstå hende, men de fik to helt normale børn.

Så var der dengang ikke flere huse, før vi kom hen til Lundledgård, som tilhørte Olga og Niels Kimer, der havde to børn, Anna og Karl. Og så havde de Else, som var datter af Olgas søster, der døde, da Else var ganske lille.

I vores familie var der lige ved at være tradition for at tjene hos Kimerens, for både far, Mary. Ejner og Ellen har tjent der. Hos Kimers boede Peter Marius, som var åndsvag og på det tidspunkt halvgammel, men han hørte med til bybilledet, for næsten hver aften i sommertiden så vi ham på vej til Sillestrup strand for at gå i vandet. Så løb han et stykke, og så stod han stille og snakkede med sig selv, og sådan fortsatte han, han gik aldrig. Nabo til Krogs boede Tværnø, hans kone var død, og jeg syntes, han var en gammel mand, men måske var han ikke så gammel endda, for han fik en ny kone, som var Københavner, og der var nogen, som mente, at han havde fundet hende i Nyhavn, men folk siger jo så meget.

Hun var ikke ret stor, og når hun gik ud og trak roer op, var hun iført mandfolkebukser, så der var nogle, som kaldte hende for Tværnøs fjortenårsdreng. Jeg tror nu, hun var god nok, men hun faldt jo lidt uden for normen i Tjæreby.

Tværnøs nabo var Laurits Rasmussen, han var murer, og hans kone hed Margrethe, de havde kun en søn, og sagde altid murerens Frode. Vi fik syet kjoler hos Margrethe, da vi var børn, og de havde en stor have med frugttræer, så vi købte æbler hos dem. Det næste hus i rækken var Rytterens, og det var der Thorvald Skyttes kom til at bo, så de blev vores genboer.

Thorvald lavede dritler på Stouby mejeri, og jeg har flere gange været med Ester eller Erna, når de skulle op med eftermiddag skaffe til ham, og så så vi lidt på hvordan han samlede de små staver til trætønderne som kaldtes dritler, og som blev brugt til smør, det var før plastikalderen.

Thorvald Skytte havde også en båd ved Sillestrup strand, hvor han fiskede sammen med en anden mand, hvad de fiskede ved jeg ikke. Jeg var vist kun 11 år, da de flyttede til Væggerløse, hvor de havde købt hus.

Den næste gård var Ryttergården. Peter Rytter var død, før jeg kan huske, hans kone hed Stine, og de havde to voksne sønner, Christian, som var gift og havde en gård næsten oppe ved Stouby. og Laurits, som var hjemme og skulle passe gården for sin mor. Men Stine havde ikke meget glæde af Laurits, for han var en slapsvans og drukkenbolt, så han var mere interesseret i at drikke det gamle øl end i gårdens drift, så det gik ikke så godt, og så længe jeg kan huske, kunne Stine næsten ikke gå.

Så kom Stine Rytters broder, som hed Peder Poulsen og var ugift, og overtog driften af gården, og Laurits flyttede hen i deres hus.

men det var dårlige tider, så der gik ikke så mange år, før de måtte sælge gården, og så flyttede Stine hen i huset til Laurits, men det gik slet ikke, så Stine Rytter endte sine dage på alderdomshjemmet i Idestrup.

Laurits blev boende i Rytterhuset, og han nåede også et blive gift med en pige, som kom hos ham i mange år, før de giftede sig, og der var ingen, som kunne forstå, hvad hun ville med ham, for hun købte jo ikke katten i sækken., Hun hed Kirsten, og hun holdt ud med Laurits, til han døde, derefter boede hun i huset, hun selv døde for flere år siden.

Laurits skulle været gift en gang før, men han blev væk fra kirken på selve bryllupsdagen, så det har nok ikke været sjovt for pigen. Det er noget, som far har fortalt mig,

Ryttergården blev solgt til Laurids og Chr Skafte Christensen, de fik tvillinger, Erik og Doris, og det er Erik, som har gården nu. Den næste gård ejedes af Anna og Hans Huges, de havde fire børn, Sigrid, Erna, Karl og Karen. Karen var vist fem år ældre end mig, men jeg har da været med til at lege på deres halmloft, og da var jeg lige ved at falde ned i hovedet på en tosset hest, fordi jeg tog fejl af, hvor loftlemmen var. Jeg husker endnu, hvordan jeg svajede lige på kanten, men jeg holdt balancen, ellers havde jeg måske ikke siddet og skrevet om det nu.

Huges solgte gården til en som hed Ebbe, og han solgte igen til Marie og Aksel Holm, som var bornholmer. Deres søn har gården nu. Foran gården var der et gadekær, som nu er fyldt op, og på den anden side af gaden lå smedien. Smeden hed Alfred Hansen, hans kone hed Marie, og de havde to piger, Ellen og Inger.

Inger var lidt vild og blev kaldt "Pe` Smed". Hun døde meget ung, og det var et hårdt slag for hendes far og mor.

Smeden havde den vane, at når nogen kom for at få lavet en mindre ting, så havde han aldrig tid, og så snakkede han længere, end det kunne tage at lave tingen. Far sagde, at det somme tider var godt, hvis Marie stod ude i smedien og sagde, at det kunne han vist godt nå, så lavede han det.

Marie var lidt nysgerrig og meget snak som, og der var nogen, som påstod, at hun tømte vandspanden ud i vasken, når der kom nogen i smedien, så hun havde et ærinde derud, men det er nu ikke sikkert at det passer, for sådan en vandspand skulle fyldes mange gange om dagen.

Omtrent over for rytterens gård boede Peder Svendsen og hans kone Trine, og i en lille lejlighed ovenpå boede deres søn Arne Svendsen og Frida med deres børn, som hed Juhl, Helge, Ena, Tove og Yrsa. Helge hed også Peder, og da den gamle Peder Svendsen døde, sagde Trine, at hvis de ikke kaldte Helge for Peder, så kom der ikke flere ti ører i hans sparebøsse, så efter den tid kaldte vi ham Peder.

Lige efter Arne Svendsens hus er der en smal vej, som vi kaldte kulvejen, fordi den var belagt med sorte slagger, og lidt oppe ad den boede Ole Jørgensen i et lille grundmuret hus med fast tag, Ole var også broder til min bedstemor, og da han kom på alderdomshjem i Idestrup, solgte han huset til murer Matiesen, som var enkemand og havde en dreng, som hed Knud og to store piger. Lige efter det hus ligger en gård, hvor Chr Nielsen boede, hans kone hed Terese og var næsten blind. De havde nogle store sønner. Gården blev solgt til Georg Skytte, som senere solgte til Helga og Valdemar Børresen, som fik to børn, Vagn og Åse.

De boede der i mange år, men der var ingen af børnene som overtog gården efter dem, så den er nu på andre hænder igen,

Helt ude for enden af kulvejen boede Rasmus Poulsen på sin hjemgård, hans kone hed Sine og var søster til Anna Huge, og de havde ingen børn.

Rasmus Poulsen var broder til Peder Poulsen og Stine Rytter. Mellem kul vejen og mit barndomshjem boede Jørgen Andersen, han var tømmer, men han var syg og sengeliggende meget længe, så der var indrettet købmandsbutik i værkstedet, og den passede hans kone som altid blev kaldt Anna Tømmer. Hun havde ry for at være sur, men hun havde nok grund til at være det, for hun havde jo sin syge mand at passe, og når butiksklokken ringede, skulle hun tværs over gården for at komme ind i butikken, og den var jo stedet, hvor folk købte det, som de havde glemt at købe i brugsen Idestrup, hvor de fleste var medlemmer, og det var nok hverken til at leve eller dø af. Dengang kunne man købe for to øre bolsjer, og det var ikke meget at rende over gården for. De havde to store sønner som hed Harry og Anders. Da Jørgen Andersen døde, kunne Anna Tømmer ikke klare at blive i huset, så hun måtte flytte og tage plads som husbestyrerinde hos ældre mennesker, og to gange døde de, så hun måtte flytte igen. Anna Tømmer kom somme tider og besøgte os, men så vidt jeg husker beklagede hun sig ikke, for det må ellers have været hårdt at måtte opløse sit hjem på den måde.

Da Sine og Rasmus Poulsen blev gamle købte de tømmerens hus og solgte gården til Gertrud og Johannes Rasmussen, som stadig har den, de har kun en søn.

Nu er der stort smedeværksted tømmerens hus, det drives af Hjalmar Rasmussen, som fornylig har haft 25 års jubilæum.

Da Anna Tømmer flyttede, åbnede Frida Svendsen købmandsbutik i sit hus, så der var stadig et sted at købe små tingene.

Et stykke oppe ad vejen til Stouby lå polakkasernen, den var nu ikke kaserne i min tid, men den blev stadig kaldt det.

Der boede Oluf Olsen, hans kone var polsk, og de havde mange børn. Antonie, Johannes, Anna, Marie, Georg, Emili, Sofie, Henry, Karl, Agnes, Helene og Konrad.

Over for Kasernen går en vej ned til Bankes gård, hvor jeg kan huske, at der boede en som hed Peter Karlsen, han flyttede til Højjet, Bankes kone hed Valborg og de fik tre piger og en dreng, Ruth, Birgit, Inger og Poul Erik, Bonke havde bil, og det havde Huge også. Lidt længere oppe på venstre hånd ligger Jens Larsens gård, hans kone hed Fie, og gården hedder "Bellavista", de havde tre børn, som var noget ældre end mig, de hed Nordal, Antie og Astor. Vi så tit Jens Larsen komme ridende på en hest med sadel og alt hvad der til hører, og det var et særsyn dengang, for der var ikke ret mange, som red, undtagen når de red hestene til og fra markene. Lidt længere fremme til højre ligger en gård, hvor Hans Hansen boede, hans kone hed Margrethe og havde været sygeplejerske,

Hans Hansen havde en stor have med mange æbletræer, hvor vi nogle gange fik lov til at plukke de små æbler, de havde ladet sidde. De solgte gården til Hans Christensen og flyttede til Hasselø Plantage.

Lidt inde på marken til venstre ligger Chr Rytters gård, hans kone hed Anna, og de havde ingen børn,

Derefter er der et grundmuret hus, hvor Hans Eriksen og hans kone boede. De havde vist haft en gård, og de blev senere skilt, men ikke før de havde haft guldbryllup.

Så er der et lille jordsted lige ved grænsen til Stouby, som også var sognegrænse, der boede en, som hed Chr Olsen.

På vejen mellem Tjæreby og Tjæreby Tang ligger tre gårde, først Peder Krogs gård, og det var vist den, som engang var Schütts, så det var derfra bedstefar købte jorden.

Så var der Laurits Larsens sted, de havde to børn, Gunnar og Ellen. Og længst ude ligger Smiths gård.

Vores stuehus var gammelt med bindingsværk og stråtag, mens udbygningerne var nyere, de blev jo først bygget, da jorden blev købt. Vi havde en forstuedør ud imod vejen, men den blev sjældent brugt, og de fleste, som kom hos os, gik om i gården og ind af køkkendøren. Der var bygget en lille træforstue ud gården, og derfra kom vi lige ind i køkkenet, for vi havde ikke bryggers, som de havde på gårdene.

Køkkengulvet var af cement, og der var en sort jernvask i forbindelse med et træbord med en hylde under, hvor de sorte gryder lå med bunden i vejret, og så var der et gammelt komfur, og indmuret i selve skorstenen stod gruekedlen. Ovenover var muret et loft, som rørene fra kedlen, komfuret, og to kakkellovne gik igennem op i skorstenen, og om sommeren var der sort af fluer omkring de varme rør, for det var før, der var fundet et godt middel imod dem, En dør førte ind til et kammer, som kun havde et vindue ud til rendestenen i gården. En anden dør førte ind til et lille spisekammer med kælder under, der var tre trin op i spisekammeret, og vi børn morede os tit med at stå på dem og springe ud i køkkenet.

Trappen åbnedes som en lem ned til kælderen.

En tredje dør førte ind i den lille hverdagsstue, hvor der kun var et spisebord og seks stole, en kurvestol og en chaiselong, kakkellovnen, som skulle pudses, stod lige inden for døren, og der blev ikke fyret over i den, så der var hundekoldt om morgenen, men der blev hurtigt lunt i køkkenet, når der blev tændt op på komfuret.

Ved siden af stuen var soveværelset, og efter det et værelse, hvor vi små sov, det havde kun et vindue ud til gården, og det var meget koldt om vinteren, så der var sat en gammel bordplade bag ved den seng, som stod ved ydervæggen for at tage den værste kulde. På

den modsatte side af stuen var forstuen, og efter den stadsstuen, eller den nye stue, som vi kaldte den, selv om der ikke var noget nyt ved den, for plys møblerne havde bedstefar købt på auktion, og han var jo død, før jeg blev født.

I den stue kom vi kun, hvis vi havde gæster eller Juleaften, for så stod juletræet der, og vi fik først lov at se det, når det var pyntet, og far havde tændt lysene.

I den stue var der en gammel brændeovn, som der kun blev fyret i ved højtidelige lejligheder. Dengang sagde vi forresten ikke gæster, vi sagde, vi havde fremmede, og hvis vi skulle på besøg et sted, så sagde vi, at vi skulle bort.

Ved siden af køkkenbordet stod vandspanden, og i gården lige uden for døren stod vandposten, hvor alt vand skulle pumpes op med håndkraft. Somme tider skulle posten spædes, det vil sige, at der skulle hældes en tår vand ned fra oven, før man kunne pumpe noget op, og så var det ikke så godt, hvis vi glemte det og brugte alt vandet, for så måtte vi byen og tigge en skvat vand.

Senere blev der oprettet vandværk i Tjæreby, så vi fik indlagt vand men det var der ikke dengang.

I den nordlige ende af stuehuset var der loftopgang og grisestier, men vi skulle ud i gården og igennem kostalden for at komme derind. Ved siden af kostalden var der hestestald og hestelo, og derefter endnu en lo med døre ind til en grisesti, roekælderen og møllehuset. Og så var der laden med en stor skydeport gavlen og en lille port ud til gården. I enden på laden var der en sti til hønsene, som sorterede under mor, hvad ægpengene også gjorde, men desværre var hønsene ikke altid lige gode til at lægge æg.

Dengang kom der en ægmand og hentede æggene, han kom ind med sin bismere og vejede dem og trak kurvens vægt fra.

I forvejen havde vi hjulpet mor med at rense og stemple æggene, og så kunne det jo ske, at et gik i stykker, så der blev til en æggesnaps.

Vi købte rug— og sigtebrød af brødmanden, som hed Jakob Madsen og kom fra bageriet i Sdr Ørslev, det skete også, at mor købte en wienerstang, men ikke ret tit, for penge var der ikke mange af i de tider. Brødmanden kom altid ind med det brød, som vi plejede at få, skulle vi så have mere, løb vi børn med ud efter det og så skete det, at han stak os an basse i hånden, og så var vi lykkelige. Om Lørdagen kom slagteren, som hed Viktor Larsen og boede i Stovby, og så måtte mor ud ved bilen og udpege det stykke kød, hun vil le have, som slagteren så skar af og vejede på bismere.

Jeg kan huske, at mor sagde, at hun altid havde første classes kød, men hun havde meget svært ved at skære et lille stykke.

Det var ikke hver lørdags mor havde penge til kød, men så havde vi høns og kyllinger og desuden flæsk i sulekaret i kælderen, så vi sultede aldrig.

Der kom også en mand, som solgte fisk, han kom på cykel med fisken i to kasser, en forpå og en bagpå, og kattene kom altid farende, når han kom, for han flåede fisken på stedet og smed skindet hen til dem.

Vi havde fem køer, et par kvier og en kalv stående i stalden eller i marken på græs. Køerne skulle malkes morgen og aften, og hver morgen blev mælken sat ud ved vejen, så mælkekusken, som kørte rundt til alle gårdene, kunne læsse tønderne på vognen og køre dem til mejeriet i Stouby.

Så var det lidt flovt, hvis der var nogen, som sov for længe, så de ikke nåede at få mælken med, så måtte de jo selv afsted med den. Når tønderne kom tilbage fra mejeriet, var de fyldt med skummetmælk og valle til grisene, og når de var tømte, blev de vasket ude i gården og stillet på hovedet på malkebænken op imod staldmuren, og sien, som vi siede den

nymalkede mælk igennem, blev hængt på et søm ved siden af, og hvis vi skulle i marken, så låste vi køkkendøren og hængte nøglen hen på sømmet ved sien.

Mælkepengene skulle afhentes på mejeriet, og jeg kan huske, at jeg som en halvstor pige har gået til Stovby og fået udleveret mælkebøgerne til Peder Poulsen, Chr Olsen, Johannes Krog og os selv. og jeg mindes ikke, at der skulle kvitteres for udleveringen.

Det kunne lade sig gøre dengang, vi kom altid godt hjem med pengene, der var aldrig nogen, som antastede os på den tur. Bag i bogen var der en lomme, hvori pengene lå.

Vi havde to heste, de første jeg husker hed Prins og Lotte, men senere fik vi to mindre røde vallakker, som hed Klavs og Prins, Før vi fik Prins, havde vi dog en, som hed Musse, den havde vist været travhest, og den var meget stædig, og så blev Klavs det også. Jeg husker, at jeg engang var med far ved stranden efter sand, det skulle køres op af flere omgange, og til sidst var hestene så stædige, så de ikke engang ville trække den tomme vogn, og Klavs slog bagud, så det øverste bræt af forsmækken fløj ap og ramte far i brystet, dog uden at skade ham. Jeg tror næsten aldrig, jeg har rendt så stærkt, som da hestene endelig gik i gang, for da var der fuld fart på hen ad den sandede vej, og jeg troede jo ikke, far turde stoppe far at få mig med, hvis hestene så fik nykker igen, men til min undren blev han holdende ved en sandbunke, som vi havde kørt op i forvejen, og han læssede det på, og vi fik det også med hjem, Nu havde Musse været stædig en gang for meget, så hun blev udskiftet med Prins, og så var Klavs ikke stædig mere.

Vi havde et par grisesøer, nogle slagterigrise og så fedegrisen, som blev slagtet til Jul.

Vi slagtede kun gris denne ene gang om året, og det var næsten som 'i en festdag' for os børn, når vi kunne være med til at bære kødstykkerne ind fra loen, efterhånden som far parterede grisen.

Så snart grisen var slagtet, skoldet og skrabet, blev den hængt op i bagbenene i loporten, hvor slagteren skar den op og tog tarmene ud, hvorefter han delte den i to dele, og hermed var hans arbejde færdigt, nu skulle han blot ind og have frokost, før han kørte igen. Nu skulle grisen hænge til afkøling til hen imod aften, og imens blev tarmene rensed og skyllet efter alle kunstens regler, og de store tarme blev sat til side i en skål med rent vand og porre-og selleri top, for blodpølsen blev først lavet et par dage efter. Når grisen blev stukket, var det altid mor, som stod klar med en spand og en stor træske for at tage imod blodet og røre grundigt i det, så det ikke klumpede.

Så snart fedt flommen var stiv, blev den skåret i terninger og smeltet af i den store stegegryde, og et stykke af leveren, hjertet og nyrerne blev kogt og hakket gennem kødmaskinen til finkerne, og nu bredte der sig efterhånden en dejlig duft i køkkenet. Finkerne var det eneste af grisen, som blev spist den første dag, og de smagte dejligt med æbler og pærer, som mor selv havde tørret i komfurovnen.

Dagene efter slagtingen var gode maddage, for der fik vi mere ferskmad end normalt, og den dag, hvor der blev kogt blodpølse var særlig god. Det var sjovt at være med til at fylde pølsemeden i tarmene, som var skåret passende stykker og syet med bomuldstråd for den ene ende, vi havde pølsehorn i forskellige størrelser, som var lavet af kohorn, og de blev sat foroven tarmen, og så fyldte vi pølsemeden der igennem, og når tarmen var fuld, fik mor den og syede for den anden ende også, og til sidst blev pølserne kogt i gruekedlen. Når blodpølserne var kommet kedlen, stod mor klar med en stor stoppenål for at stikke dem, så snart de kom op til overfladen, det var for at få luften ud, så pølserne ikke revnede. Engang da moster Sofie var der, da vi slagtede, gav hun et højt skrig, lige da hun lagde den første pølse det skulle forhindre pølserne i at revne, blev der sagt.

Min mormor var født Stavreby, så måske den skik har stammet der fra. Gad vidst om folk nogensinde har troet på det.

Nogle af pølserne var tynde, og hvor var det dejligt at få sådan en lille pølse hånden og gnave af, så snart den var afkølet lidt.

Når vi slagtede så nær på jul fik vi næsten det man altid kan købe ribbensteg hos slagteren, for hele ribbenet blev skåret fra flæskesiden, og så blev der hugget to gange ned gennem benene, så de kunne bøjes sammen om en hel masse æbler og svesker, før stegen blev stegt i en gryde, og den ret holdt vi alle meget af.

Ja dengang var det et stort arbejde at slagte, for alt skulle til— beredes med det samme, der var jo ingen fryser at lægge det ned i og køleskab havde vi heller ikke.

Mor bryggede også selv øl, og så stod der et stort kar på en trefod midt på køkkengulvet, der var lagt ren halm i bunden af karret, og derover nogle glatte renskurede sten til at holde sammen på det hele, og så kom der malt og humle ovenpå.

Der var et hul i karrets bund, hvor en stok blev sat så fast i, så den tætnede helt, og så blev der hældt kogende vand fra gruekedlen over, som malten så skulle stå og trække med, før stokken blev løsnet, så øllet kunne løbe ned i en spand og hældes hen en balle til afkøling, før der blev sat gær på.

Så blev der hældt vand på malten igen, men det første øl var det stærkeste og kunne blive til godt gammelt øl, som der blev drukket meget af i høstens tid, og det kunne man godt blive fuld af. Når øllet var gæret, kom det på små ankre, som først var skuret grundigt med sodavand, og det var et besværligt arbejde, for det var ikke let at få børsten rundt L alle kanter med armen igennem et lille firkantet hul i siden på ankeret, men det skulle være rigtig rent, ellers blev øllet ikke godt.

Når der skulle brygges, kørte far en lille sæk byg hen til maltgøreren og hentede det igen, når det var blevet til malt.

Jeg tror, maltgøreriet lå på Tjæreby Tang.

10 tdr land var ikke meget at føde en familie på, så somme tider kørte far grus for kommunen, og det blev hentet en grusgrav bag ved den gamle skovriddergård på Tjæreby Tang, og den tur har jeg tit været med på.

Vi havde to fjedervogne, og den største kaldte vi altid for varevognen, for det var den, far brugte, når han kørte varer fra brugsen i Idestrup ud til kunderne.

I min tidligste barndom hentede far også varer i Fællesforeningen i Nykøbing og kørte ud til brugsen, men den tur blev senere kørt med bil.

Vi børn var altid ivrige efter at komme med på vareturen, og mange af byens andre børn nød også godt af den tur.

Dagen før afleverede folk deres brugsbøger hos os, for da handlede man på bogen og betalte senere, og så gik vi op til brugsen med bøgerne, så varerne kunne laves til, før far kom, og det fik vi et kræmmerhus bolsjer for.

Dengang var der ikke noget, som hed selvbetjening, vi handlede hen over disken, og sukker, gryn og mel og hvad vi ellers skulle have blev vejret af efterhånden, men der var dog nogle ting, som var i pakker, for eksempel margarine, rosiner og tobak.

Far kørte vareturen mere end 25 år, og han havde mange drøje ture ind imellem, for varerne skulle jo ud, lige meget om det regnede eller sneede, og somme tider måtte far have den gamle slæde ned fra loftet og køre varerne på den.

Det var ikke kommunen, som sørgede for snekastningen, det hvilede på byens indbyggere at holde vejene farbare inden for bygrænsen.

Der blev valgt en snefoged, jeg ved ikke om det var for et år ad gangen, og så påhvilede det ham at sige folk til, når der skulle kastes sne og dirigere dem der hen, hvor det var mest tiltrængt. Der havde altid været folk ude fra gårdene an dag eller to, før far blev tilsagt, for folk havde vist snekastningspligt efter, hvor meget Jord de havde.

Der var også sneplov, men den var lavet af træ, og blev trukket af tre store heste, og byens drenge havde altid meget sjov af at køre med på den. Sneploven kunne ikke klare sig igennem ret store driver, så der måtte skovl ene frem.

Vi havde gode lege muligheder, da jeg var barn, for vi havde stor plads at røre os på og træer at klatre i, og når vejret var dårligt, kunne vi lege i laden eller på loftet.

Så morede vi os med at slå kolbøtter og stå på hænder i høet, og på kornloftet kunne vi køre rundt med sækkevognen eller løfte hinanden op med sækkeløfteren, og der var altid nogen at lege med og det bedste var nok, at vi næsten altid kunne finde mor et eller andet sted på avlingen.

Når der var frost og sne, kørte vi med slæde eller løb på is på gadekærene, vi havde kun et par skøjter til deling og kun gummistøvler at sætte dem fast på, så vi blev ikke særlig dygtige til den sport, men det var sjovt at løbe på is alligevel.

Somme tider blev Isen hugget i stykker og kørt op til mejeriet i Stouby, hvor de brugte den i deres kølerum.

Så var der ingen is at løbe på lige med det samme, men så kunne det ske, at der kom en kane, som vi kunne sætte vores kælke og slæder bag efter, og så kunne vi rigtig slingre fra side til side, og det var næsten det sjoveste af det hele. Det var godt, at der ikke var så meget trafik som i dag, for ellers havde det nok ikke været helt ufarligt.

Dengang var der ingen børnehaver på landet, og de fleste mødre var hjemmegående, og dem som skulle luge eller trække roer op, måtte tage børnene med i marken, de mindste i barnevogn og de større ved siden af.

Det var meget almindeligt, at der var fodermester, karl, dreng og tjenestepige på en gård, så en bondekone havde nok at se til med den store husholdning, da var det helt utænkeligt, at en bondekone arbejdede uden for hjemmet, folkene fik jo både kost og logi, og havde de andre arbejdsfolk, som for eksempel i høstens tid, så fik de også kosten.

Vi havde ingen fremmed hjælp, undtagen når der skulle tærskes eller køres møg fra møddingen ud på marken.

Høsten begyndte altid med, at far med mejetøjet mejede en omgang omkring marken, og det korn blev bundet på gammeldags maner med et bånd, som vi snoede af kornet efterhånden.

Derefter lånte far Rytterens selvbinder og en ekstra hest, og så skiftedes vi til at stå bag på maskinen og springe af ved hjørnerne for at kaste et par stuver til side, så der blev plads til at dreje.

Derefter blev kornet stillet op, så tog man en stu'e under hver arm og bar dem hen og satte dem sammen hove, og så var det ikke så behageligt, hvis der var alt for mange tidsler i. Når kornet var tørt, blev det kørt ind og sat sammen i laden, for vi tærskede ikke efter hånden, som de gjorde på gårdene, for vi havde andel i Rytterens tærskværk, men vi fik det først, når de var færdige.

Far betalte for lånet af selvbinderen ved at hjælpe dem med tærskningen.

Når der blev kørt korn ind, måtte vi tidligt hjælpe til ved at stå og kaste stuverne tilbage til far, når de skulle over bag laden, men mellem læssene kunne vi side højt oppe i laden og springe ned i kornet, det havde vi meget fornøjelse af. Før vi sprang, sagde vi "En to tre på

det fjerde skal det ske, på det femte skal det være, på det sjette skal skære, på det syvende er det gjort", og så kunne det jo ske, at en eller anden stadig sad der oppe.

Det var også sjovt at køre med i marken, for at køre med hjem på det store store kornlæs, og jeg kan huske, at jeg syntes, det var spændende, når laden blev ryddet for vogne, og hvad der ellers var, før kornet skulle køres ind. Så blev der fejlet, og der blev lagt brædder og gamle vognhavver på cementgulvet til at lægge kornet på, og så var det sjovt at rende og hoppe på dem.

Når tærskemaskinen var stillet op i laden, var det facinerende at stå uden for porten og høre og se på, hvordan maskinen arbejdede. men der var vi jo heller ikke så gamle, før vi måtte stå inde i laden og kaste stuverne frem til den, som skulle lægge dem på bordet, så kunne det være helt dejligt, hvis der var en rem, som knækkede, så vi kunne få et lille pusterum. Vi startede skolegangen i en lille forskole på Tjæreby Tang, hvor lærerinden hed Frk Jørgensen. Jeg begyndte tillige med Ruth Dalby, Kirsten Krog og bagerens Poul og nogle børn fra Tjæreby Tang. Ellen begyndte to år før mig, og hun havde en grøn rygsæk, men Hans kom ud af skolen, da jeg begyndte, så jeg overtog hans tornyster til at have A B C en, tavlen og griffelhuset og så selvfølgelig madpakken.

I forskolen skrev vi altid på tavle, og en griffel kunne købes for to øre, og griffelhuset var af træ med skydelåg.

Jeg overtog også en frakke, som havde været Hanses, og vel for at den ikke skulle se så drengagtig ud, havde mor syet en gammel skindkrave på, som de andre børn kaldte en hunderumpe, men jeg var ligeglad, og frakken var god og varm.

Vi gik til og fra forskolen, hvor vi gik tre år, fordi Frk Jørgensen havde lærereksamen, det havde lærerinderne i de andre forskoler ikke, så der gik børnene kun to år. ,

I forskolen gik vi et år i første klasse og et år i anden, men når vi så kom op i den store skole i Idestrup, hed det, så vidt jeg husker, anden og tredje klasse der. Så gik vi to år anden klasse, før vi kom op i tredje og sidste klasse, og det gjorde dem, som kun havde gået to år forskolen også, og det kan undre mig den dag i dag, at der aldrig var nogen, som så det skæve i det. Jeg ved ikke om vi havde lært mere den dem fra de andre forskoler, men vi plejede jo ikke at komme op efter dygtighed men efter alder, og et barn skulle vist være meget langt tilbage for at blive oversidder,

Da vi kom til Idestrup cyklede vi til skole, men den eneste af os, som opnåede at få en barncykel, var Gutte, for hun overtog en, som havde været smedens Ingers.

Ellen og jeg havde voksne cykler, og på min var sadlen sat ned ved hjælp af et par træklodser, som blev spændt sammen om saddelpinden, og starten måtte jeg også have klodser på pedalerne, for at nå den. Ellens sadel var også sat ned, men det havde smeden gjort ved hjælp af et stykke bøjet jern. min cykel havde også en overgang den fejl, at den kammede over, jeg husker mange gange, hvor jeg havde svært ved at komme i gang, når skoledagen var forbi.

Da jeg gik i forskolen, tog Frk Jørgensen os nogle gange med på lange spadsereture, vi gik to gange til Nykøbing, hvor vi den ene gang så nogle lapper med deres rener og telte, de må vel have tjent penge ved at lade sig udstille.

Anden gang var der en mand, som læste op af H C Andersens eventyr. Jeg har også været med til at gå til Væggerløse, hvor vi var nede ved Guldborgsund. Det var dengang, da de lavede den nye vej igennem Væggerløse bakke, for jeg kan huske, at vi stod og så ned i udgravningen. Derfra gik vi til Marielyst, hvor vi var i vandet, før vi gik hjem over Stouby

og Tjæreby, hvor dem, som havde hjemme der, kunne gå hjem, mens dem fra Tjæreby Tang havde et godt stykke at gå endnu. Jeg var godt træt, da jeg kom hjem, men det var også en lang tur at tage sådan nogle rollinger ud på.

Når vi ikke var i skole, var der altid nogen at lege med, for der var jo ikke nogen, som var på fritidshjem, og så morede vi os tit med at løbe og slå på et gammelt cykel hjul med en kæp, og få det til at trille hen ad vejen så længe som muligt uden at vælte. Vi trillede også med et lille hjul, som var skåret af enden på et rundt stykke brænde, og så havde vi hjulmødere, som mindede om dem som de bruger, når de spiller ishockey, men de var selvfølgelig hjemmelavede. I det spil gjaldt det om at slå til hjulet, så det trillede hen ad vejen, og helst forbi modparten, og jeg har tit set de store drenge jage hinanden fra den ene ende af gaden til den anden.

Når vi var mange sammen, legede vi "To mand frem for en enke", eller forskellige sanglege, som far og mor også havde leget da de var børn, og som vel leges endnu. Vi legede også fange, gemme eller kl a' bom, så var der en, som skulle stå ved en mur og tælle til hundrede, mens de andre gemte sig, og så gjaldt det om, når man blev fundet, at komme først hen og slå på muren og sige: En to tre K la' bom for mig ti . Jeg ved ikke om der er nogen, som leger den leg mere.

Vi legede også Langbold og rundbold og røvere og soldater, og ind imellem klatrede vi i træerne, Vi havde et Pæretræ ved roekulepladsen, som var et godt klatretræ, og under det havde vi et gammelt bord og nogle bænke, hvor vi tit spiste om sommeren, når vej ret var fint.

Vi havde også et kirsebærtræ, som stod i skellet ind imod Anna Tømmer, det var også godt at klatte i, Især når kirsebærrene havde fået lov til at blive modne før stærene tog dem.

I hønsegården stod et gammelt bredkronet æbletræ, hvor grenene havde dannet en plads, hvor vi kunne sidde næsten som i en lænestol, der kunne vi trygt sidde og gnave et æble os, og hvor de æbler smagte godt.

Når mor vaskede, foregik det i køkkenet, så blev tøjjet kogt i gruekedlen og skrubbet på et vaskebræt i en træbalje, som stod på vaskebænken midt på køkkengulvet, og bagefter blev det skyllet i det store kar ude i gården, hvor alt vandet blev pumpet op med håndkraft, og sådan foregik det både sommer og vinter, så vidt jeg husker, for det var vel helt uoverkommeligt at bære alt det skyllevand ind i køkkenet.

Det var en kold tjans om vinteren, for en spand kogende vand forslog ikke meget i et helt kar vand, og hvis det var frostvejr, skulle man også passe på ikke at tage på pumpestangen med våde hænder, for så hang de fast.

Alle vores baljer og kar var af træ, og om sommeren blev da opbevarede i roekælderen, for hvis de blev for tørre, faldt de i staver.

Vi havde både sukkerroer og foderroer, og sukkerroerne kørte far ud til fabrikken i Nykøbing med hestevogn og fik affald med tilbage, som blev lagt i en kule og dækket med jord til at bruge til kørerne om vinteren.

De foderroer, som ikke kunne være i roekælderens, og det var de fleste, blev lagt i en stor bunke og dækket med halm og jord og til sidst tang, som blev hentet ved Sillestrup strand.

Når roekælderens så var tømt, blev der kørt nogle flere roer ind medmindre vinteren var så hård, så vi måtte nøjes med at lave et hul oven i kulen og bære roerne ind i en roekurv, efterhånden som vi skulle bruge dem.

Hestene fik også roer, og jeg syntes altid, det var så dejligt at høre dem bide i roerne, så det rigtig knasede.

Hestene fik også havre og i min tidligste barndom fik de også hakkelse. På loftet stod en hakkelsemaskine, hvor halmen blev snittet i stykker og gennem en tragt løb ned på loen, men så fandt folk formodentlig ud af, at hestene lige så godt kunne tygge halmen selv og så blev den maskine aldrig brugt mere.

Klavs og Prins var ellers et par gode heste, men der var også nogle unoder i dem, og hvis Klavs kunne se sit snit til det, når far skulle lægge sele på ham, så rendte han sin vej, og så for han i fuld fart tværs over vejen og en omgang rundt på Rytterens plads og tilbage igen, først når han havde taget den tur et par omgange, lad han sig fange igen.

Hestene kunne heller ikke lide at køre bag efter en anden vogn, engang da der var skoleudflugt, var far helt ødelagt i armene bag efter, fordi han næsten ikke kunne holde hestene og forhindre dem i at løbe helt op i bagsmækken på den foran kørende vogn.

På hjemturen fik far lov til at køre foran, og så var der ikke spor i vejen med hestene. Da vi gik i forskolen foregik udflugten altid i hestevogn, og så kørte vognene i en lang række, mens børnene råbte hurra og vinkede til alle langs turen.

Jeg kan huske, at vi engang var ved Tromnæs, hvor det blev et rædsomt torden- og regnvejr, så vognene fik lov til at køre ind i Korcelitzes store lade og holde tørvejr, til det værste var overstået. Jeg kan også huske, at lynet slog ned i vandet, da vi var ved Tromnæs, så det har nok været en blandet fornøjelse for mødrene at være på udflugt med madkurv i sådan et vejr.

Emma Skytte var vist meget bange for tordenvejr, for så længe de boede i Rytterens hus, kom hun altid over hos os med børnene og pengekasen, når det tordnede. Det har nok kun været småpenge, som var i kassen, men dem måtte folk også regne med dengang. I min barndom blev der nogle gange holdt fastelavnsridning og ringridning i Tjæreby. Så red karlene på de pyntede heste fra gård til gård og blev trakteret lidt hvert sted, mens klovnen raslede med bøssen for at samle penge ind til festen om aftenen.

Der var også musik med, og det ene år skulle Ejner køre for musikerne med Klavs og Prins for vognen, men al den ståhej gjorde dem ja helt kulrede, så Ejner havde sit hyr med at holde dem, så jeg tror nok, at musikerne var glade, da den tur var overstået.

Det år kørte en, som hed Vangsø for klovnen, han havde to islandske heste for vognen, og inden turen var slut, var han så fuld, så klovnen ikke ville køre med ham hjem, så han kørte med hos Ejner, og nu da ståhejen var overstået, travede Klavs og Prins fredeligt hen ad vejen.

Jeg kom også til at køre med Ejner hjem, for tillige med nogle andre børn fra Byen havde jeg løbet efter optøget hele vejen rundt, og var endt helt ude ved Sillestrup Nor. En anden gang skulle Hans være med til at ride ringridning, da tjente han hos Johannes Vinter i Sillestrup og skulle ride på en af hans heste, men den kunne ikke tåle at få en anden hest bag sig uden at slå bagud, og Hans var ikke så dygtig en rytter, så han kunne

forhindre den i det, så den slog en hest i bringen, så den var lige ved at rykke ud i gadekæret med rytter og det hele.

Derefter turde de ansvarlige ikke lade Hans ride på den hest, så han prøvede med Klavs i stedet for, men det gik heller ikke godt. For det første kunne buggjorden ikke spændes stramt nok, og for det andet havde Klaus den uvane, at hvis der var nogen, som ville ride i trav på ham, skulle han altid først prøve, om han kunne slå dem af. Så da Hans kom ud på gaden på Klavs, dansede den hen ad vejen og hoppede med ham ligesom en gyngest, så folk fik sig et billigt grin, og da sadlen så gled om til siden, måtte Hans også opgive den hest, og efter den tid kaldte folk Klavs for gyngest. Så måtte Hans bide i det sure æble og hente en anden hest hos Vinters, som han ikke var så glad for at ride på, fordi den altid havde tungen hængende ud af munden, men til ringridning kom han da. Far var medlem af et hesteforsikrings selskab, og derfra kom der med mellemrum nogle mænd for at taksere hestene, som blev trukket ud på gaden og synet der. Da kan jeg også huske engang, at far kom trækkende med hestene, som havde været på græs, og så snart de så de andre heste, begyndte de at hoppe og danse og rejse sig på bagbenene, så mændene grinede og sagde, at far godt kunne gå med dem igen, for de havde set nok.

Der var ingen radio i mit barndomshjem, og far sagde altid, at han aldrig ville have sådan et apparat inden for sine dørg, for det irriterede ham, hvis han var på besøg et sted, hvor radioen skulle spille både til kaffen og kortspillet, og det har vel været med den som med fjernsynet, som der heller ikke kunne lukkes for.

Engang var vi på besøg hos Sørenns Anna og Peder, hvor Krogs og Chr Olsens også skulle komme, men de havde radio, så de skulle høre radioavisen, før de gik hjemmefra, og jeg kan huske, at far sagde; "Det er snart for galt, at folk ikke kan gå bort, før det er sengetid, bare fordi de har fået en radio".

Vi fik dog alligevel en radio, men først under krigen, da brugsmændene Idestrup tilbød far hans gamle apparat med tilhørende bord for 25 kr, da han flyttede, og det tilbud har far vel ikke kunnet modstå, og jeg tror heller ikke han fortrød det.

Og vi hverken havde radio eller fjernsyn, spillede far og mor somme tider kort med os om aftenen. Så spillede vi Rommy, eller Rulle, som vi kaldte det, og da vi blev større lærte far os at spille whist. Far var meget glad for at spille kort, men mor var ikke så god til det, så hun ville helst kun spille med os, for hvis hun spillede med fremmede, skete det jo, at de blev sure, hvis de tabte, fordi hun spillede forkert.

Hvis vi havde fremmede om vinteren, blev der også altid spillet kort, men kun om småpenge, og hvis det var mine morbrødre, som var der, blev der spillet Sjavs, og så kan det nok være, at de slog i bordet og morede sig, og da vi var små, havde vi megen fornøjelse af at passe på deres penge.

Hvis det var om sommeren, vi havde fremmede, skulle vi altid på markvandring, og ud ad markvejen helt ud til den bageste mark og jeg husker endnu, hvor hyggeligt det var på en dejlig sommeraften at følges med de voksne

Der var ikke så mange flyvemaskiner dengang så hver gang vi hørte en for vi for at kigge efter den. Og engang var der en der skrev noget på himlen, og da var der nogen, som

var lige ved at tro at verdens undergang var nær, indtil de så, at der kom til at stå n Persil som var et meget brugt vaskemiddel dengang.

Der var ja heller ikke så mange biler, så når vi skulle til Nykøbing, kørte vi tit i hestevogn, hvis far skulle med, men hvis det kun var mor og os børn, som skulle afsted, tog vi enten med rutebilen, som kørte gennem Tjæreby en eller to gange om ugen, eller vi gik til Idestrup og tog toget derfra.

Ved stationen i Idestrup skulle vi selv stille stopsignalet, og Gutte, som er den yngste af os, blev altid meget skuffet, hvis der var nogen, som havde stillet det, før vi kom.

Vi tog også somme tider med toget til Horbelev, for der boede vores morfar og mormor, og det var altid spændende, når vi skulle køre med toget hen til dem, og så kunne der gå lang tid i Sdr Alslev, når toget skulle rangere frem og tilbage, og ved hver station sprang konduktøren ud på perronen og råbte stationens navn, eller måske var det kun, når det var mørkt, han gjorde det.

Jeg var vist omkring ti år, da vi fik en hund, det var en lille foxterrier, den var hvid og gulbrun og stumprumpet, og det var en dejlig hund. Det var mig, som fik den forærende af Ruth Dalby, og den var ikke større, end den nemt kunne ligge på en tallerken, og alligevel måtte Ruth bære den hjem for mig, fordi jeg var bange for det lille kræ, men hvor blev vi glade for den alle sammen. Den skulle hedde Tillis, for da de store var små, havde de haft en hund med det navn, men den var løbet med nogen til Nykøbing, og kom aldrig tilbage igen.

Da Tillis var en stor hvalp, var den pludselig også forsvundet, og jeg kan huske, at far sagde, at hvis den også blev væk, så skulle vi aldrig have hund mere. Da der var mulighed for, at Tillis også var løbet med nogen, måtte jeg afsted på cyklen for at lede efter den, og hvor blev jeg glad, da jeg fandt den i en roemark på Tjæreby Tang, hvor den løb og legede hos nogle mennesker, som trak roer op. Det var den eneste gang, den løb hjemmefra, og vi havde den i 12 eller 13 år.

Tillis var altid med, når vi var i marken og luge roer eller trække dem op, og hvad vi ellers lavede, og så længe vi arbejdede, løb den rundt og passede sig selv, men så snæet vi stod stille et øjeblik, kom den farende og sprang op ad os, som om den tænkte, at nu måtte vi da have tid til at lege lidt med den.

Jeg var altid så bange for, at den skulle blive kørt ned i høsten, når vi kørte korn ind, for når kornet var læsset af, skulle hestene rykke vognen ud fra laden, og så længe det stod på, sprang Tillis rundt omkring vognhjulene og gøede af fald hals, som om den troede, det gik nemmere, når den gav sit besyv med. Heldigvis skete der aldrig noget.

Når mor ville have kyllinger, lagde hun en liggegal høne på en halv snes æg i en rede, som hun havde lavet i en tønde eller kasse, og efter 21 døgn kom kyllingerne ud af æget, og så kan det nok være, at hønen klukkede og skrabede, mens kyllingerne pippede omkring den.

Engang havde vi en hane, som var så aggressiv, så den gik til angreb på os, engang da mor stod i gården og vaskede spande, ror den hen og hakkede hende i låret, og når vi trak malkevognen ind fra vejen, løb hanen ved siden af parat til at fare på os, i samme øjeblik vi tog øjnene fra den, og når vi havde reddet os i sikkerhed i forstuen, kunne vi se den løbe frem og tilbage, som om den ledte efter et hul at komme ind af.

Mærkeligt nok angreb hanen aldrig far, det var kun mor og os andre, det gik ud over, men til sidst endte den da i suppegryden. Jeg ved ikke hvad årsagen var, men der var flere på det tidspunkt, som havde sådan en tosset hane.

Da jeg havde gået to år i Idestrup skole hos lærer Clausen, var der det år for mange børn i Idestrup skole og for lidt i Sdr Tåstrup, så tillige med Kirsten Krog, bagerens Poul, Jørgen Hovmand og Carl Belling blev jeg flyttet til Sdr Tåstrup skole hos lærer Andersen.

Det gik ikke helt stille af, og Især Johannes Krog stillede sig meget på bagbenene over det og satte et stykke avisen om det. Far og mor havde ikke noget imod, at jeg kom til Tåstrup, men de var modstandere af, at vi skulle gå i anden klasse, og jeg fatter heller ikke, at dem som havde noget at sige om det ville gøre os til oversiddere, bare fordi vi skulle flyttes til en anden skole, og når man så samtidig betænker, at os som kom fra Tjæreby i for vejen var et år bagud for dem, vi gik sammen med, var det da endnu mere fjollet.

Det endte da også med, at vi kom i tredje klasse, og jeg blev meget glad for at gå skole hos lærer Andersen, selv om jeg fik en lidt længere skolevej.

Det var kun det år, at børnene fra Tjæreby blev sendt til Sdr Tåstrup, så Gutte, som var år yngre end mig, afsluttede sin skolegang i Idestrup, og efter at jeg var konfirmeret, havde Gutte den store oplevelse at komme med til Bellahøj for at gøre gymnastik tillige med skolebørn fra hele landet.

Det var den gang, da der blev holdt et stort dyrskue på Bellahøj for at markere, at det var 150 år siden, stavnsbåndet blev ophævet- Gutte var en af de yngste gymnaster, som deltog, og jeg tror nok, jeg var lidt misundelig, men det var kun for skolebørn. Sidst i trediverne blev der bygget en ny forskole i Tjæreby, men den er allerede nedlagt igen, for nu skal alle børn jo samles i de store centralskoler.

Omtrent samtidig med skolen byggede Olga og Niels Kimer et start hus, hvor de flyttede hen, da Ellen og Karl Kimer overtog gården. Ved siden af byggede Anny og Rudolf Olsen, og derefter byggede Karl Kimer et fodermesterhus, hvor han og Ellen bor nu, da Niels Kimer har overtaget gården.

Da Johannes Krog og Bertha overgav gården til Jørgen Krog, byggede de et hus på et hjørne af deres mark, og så er der ikke bygget mere i Tjæreby siden min barndom.

I 1946 solgte far og mor parcelliststedet og købte et lille hus i Væggerløse, og senere, da det kom på mode, at landbrugene skulle være større, blev de ti tdr land, som bedstefar i sin tid købte, solgt fra igen og lagt ind under det sted, som engang var Laurits Larsens. Det var en udvikling, som far ikke var glad for, han havde al tid interesseret sig for husmandsforeningen, hvor han en overgang var medlem af bestyrelsen.

Det er også mærkeligt at tænke på, hvor mange mennesker der før i tiden kunne leve på en gård på en 30—40 tdr land, for selv om timelønningerne var små, skulle der da nogen penge til for at føde mand og kone og børn foruden tjenestefolkene.

Nu kan en meget større gård jo knapt føde en familie, uden at konen skal arbejde uden for hjemmet, mens manden helt alene ordner hele avl ingen med sine store maskiner. De maskiner koster ham måske også mere af overskudet end tjenestefolkene gjorde. Jeg synes, det må have været sjovere at være bonde, den gang da de havde folk omkring sig, men man kan jo ikke skrue tiden tilbage.